

GRUZJA WZNOWI PRODUKCJĘ SU-25?

Kandydat na ministra obrony Gruzji Juanszer Burczuladze oświadczył podczas wystąpienia w parlamencie, że zakłady lotnicze w Tblisi (Tbilaviamisheni – TAM) w marcu 2021 roku opuści pierwszy z nowych samolotów Su-25. Co miesiąc na tam powstawać kolejna maszyna, która będzie przeznaczona dla własnych sił zbrojnych lub na eksport.

Zakłady TAM, które przerwały produkcję samolotów po rozpadzie ZSRR, ale w ostatnim czasie ponownie zaczęły funkcjonować, remontując i modernizując samoloty dla własnych sił zbrojnych. W 2018 roku pojawiła się informacja, że fabryka ma rozpocząć budowę zmodernizowanej wersji Su-25 pozbawionej rosyjskich komponentów, oznaczonej GE-31 Bora. Prowadzono negocjacje w kwestii pozyskania silników i innych kluczowych elementów. Potem jednak w 2019 roku ówczesny minister obrony Lewan Izoria zapowiadał zastąpienie samolotów Su-25 i śmigłowców Mi-24 systemami bezzałogowymi w siłach zbrojnych Gruzji. Powodem miało być m. in. ich znaczne zużycie. Kolejnym zwrotem akcji była deklaracja w ubiegłym roku ówczesnego ministra a dziś premiera Iraklia Garibaszwili o planach wznowieniu dostaw Su-25 dla gruzińskiego lotnictwa.

Ostatecznie historia zdaje się być nieco mniej sensacyjna, niż wynika z oświadczenia ministra Burczuladze. Zakłady TAM nadal posiadają bowiem ponad 50 zakonserwowanych płatowców, których budowę wstrzymano po rozpadzie ZSRR w różnych fazach. Mogą one posłużyć do budowy „nowych” Su-25, ale z pewnością znaczną część działań będą stanowić remonty generalne i modernizacja eksploatowanych już maszyn. Su-25 nadal cieszy się dobrą opinią i jest eksploatowany np. w Afryce czy krajach arabskich. Tam Gruzja spodziewa się znaleźć klientów.

Czytaj też: [NATO wzmacnia partnerstwo z Gruzją](#)

Jeśli chodzi projekt GE-31, to miał to być ten sam płatowiec ale z nowymi silnikami i awioniką, oraz możliwością użycia nowocześniejszego, również kierowanego uzbrojenia. Cenę nowych maszyn planowano na około 20 mln dolarów, zakładając użycie zachodnich, najpewniej komercyjnych silników produkcji francuskiej lub amerykańskiej i całkowitą rezygnację z części pochodzących z Rosji.

Jest mało prawdopodobne aby udało się doprowadzić taki projekt do skutku, tak więc Gruzinom pozostaje modernizacja istniejących samolotów i ewentualnie ukończenie posiadanych struktur. Realistyczne jest natomiast budowanie samolotów w standardzie Su-25KM Skorpion, który powstał w zakładach TAM przy współpracy z izraelską firmą Elbit Systems. Maszyny otrzymały wtedy unowocześnioną awionikę, nawigację i komputer misji oraz wyposażenie umożliwiające m.in. użycie izraelskich bomb kierowanych ale też rakiet R-73. Prototyp oblatano w 2001 roku i do tego standardu miały być sukcesywnie podnoszone gruzińskie maszyny. Brak jest wiarygodnych informacji o liczbie zmodernizowanych samolotów, ale pewną ilość wyeksportowano prawdopodobnie do Turkmenistanu.

Zostań dowódcą Sił Zbrojnych RP!

Sklep.Defence **24**

Reklama